

Çocukluğumdan beri aslında yaşadığım o kadar, o kadar çok şey var ki. Şimdi artık anlatırken biraz rahatlayacağımı da düşünüyorum. En azından başka kadınların da yani çok benzer olaylar yaşadığımızdan, yaşadığımızdan kaynaklı belki. İnsanlar da duyunca belki mutlu olabilirler. Çünkü ifade etmek çok daha başkadır bizim için.

Benim ilk, yani köyde başlayan bir olayla aslında ifade etmek istiyorum. Okula giderken, ilkokula giderken yaşadığım, çok bariz bir şekilde bilinçaltımda kalan ve aslında bütün hayatımın devamında devam eden, bir tahribat diye düşünüyorum. İsmi öyle koyuyorum. On iki yaşında yaşadığım bir şey. Çok ufak bir... Olay üzerinden bunu tanımlamak istiyorum ama diğerlerini de bir aynası olacağını düşünüyorum. Hani yaşadığımız her şeyin bir aynası olacağını düşünüyorum. Ben yanlışlıkla çay demlerken, babama, yanlışlıkla elimden döküldü. Kardeşimin ayakları yandı. Ama bunun üzerine ben üç gün boyunca da bir ahıra kapatıldım. Üç gün boyunca şiddet gördüm. Ya unutmayacağım şeylerdir tabii. Hani keşke çocuk, çocukluğumuzda bunu yaşamasak. Evet... Hâlâ ifade ederken demek ki unutamayacağım şeyler vardır.

Neyse ben bunun üzerinden, ben okuldan alındım. Bir daha okula gönderilmedim. Köyün çobanlığını falan yaptım, bir yıl boyunca. Daha sonra Van, Merkez'e taşındık. Van Merkez'e taşınırken de okula gitmek istedim. Gittim, kendimce gittim. Kayıt yaptım. Okumak istedim. Yine izin verilmedi. Aslında aynı zamanda da bana bir cezadır. Yani cezamanın devam ettiği bir dönemdir aynı zamanda. İşte çok çabuk boyumun uzaması, erken regl olmam, bilmem ne falan. Bunların hepsi tabii bir kız çocuğu büyüştür, artık evlenmelidir mantığı oluşuyor. Senin söz hakkın yok zaten. Ya ki benim öyle oldu zaten. Öyle bir söz hakkına sahip de değildim. Habersiz bir şekilde para karşılığında bir dul adama verilmişim ama benim haberim yok. Ve bir ay sonra bizim evde bir sürü insan toplandı. Bohçalarla, çeyizlerle gelindi ki benden büyük ablam var, abilerim var. Ama ben hani onlardan daha küçüğüm. Ben de hani sevindim. Ablama gittim dedim ki düğünün olacak dedim, hani kına gecesi dedim. Çünkü millet o kadar toplanmış, kına gecesi olacak falan hazırlıkları var. Ama ben farkında değilim tabii. O an ablamın kafama bir tane vurmasıyla bir dank etti. Senin düğünün dedi. Ben tabii şok geçirdim. Hani o kadar kalabalığın içerisinde, nasıl, nereye kaçabilirim, ne yapabilirim arayışına girdim. Kaçtım. Yedi gün boyunca da bir ahırda yine saklandım. Hani herhalde bu hikâyenin sonunda ölümüm de bir ahırda olacak diye düşünüyorum. Yedi gün boyunca da kavga, kargaşa devam etti. Çünkü bizde hani bu gibi olaylara karşı çıktığında aynı zamanda bir kan davasına dönüşebilir, ihtimali yüksektir ki öyle de devam etti. Haftalarca kavga, dövüş devam etti. Çünkü vazgeçmiyorlar. Paraları alınmış, altınları alınmış, karşılığında ben verileceğim. Ortasını bulup da bir akraba

kızlardan, daha yaşı daha büyük olan birini verdiler ve olay kapandı. Yani ben kurtuldum ama başka biri yandı, hani öyle de diyebilirim.

Bir daha eve dönmedim. Tabii aylarca saklandım, gizlendim. Okulu da okuyamadım. Bir yerde iş buldum, başladım. Ya aslında mücadelem o an başladı. Yeni yeni tanışıyorum erkek zihniyetiyle. Yeni yeni fark ediyorum bazı şeyleri. Çünkü daha on üç yaşında bir kız çocuğuyum. Herkes okurken ben milletin temizliğini yapardım. Para kazanırdım. Artık güçlü olmam gerektiğini düşünüyordum çünkü gidecek yerim yok. Benim ayakta durmam gerekiyordu. Bir bekar amcam, o, ya aramızda iki, üç yaş var. Öğrenci olması, dayımın yine ha keza öyle. Ortak bir ev tutmamız, bana sahip çıkmaları, benim de aynı zamanda çabamla yıllarca böyle devam etti. Yıllarca da ailemle görüşmedim. Babamla özellikle görüşmedim. Altı yıl, yedi yıl boyunca. Sonra tabii bunlardan hastalıklar, işte cezaevine girenler olunca mecbur kaldım. Maddi, manevi bana ihtiyaçları vardı. Geri döndüm, barıştım. O dönemde çok iyi çalıştığımдан kaynaklı, bir temizlik şirketi kurduk, bir kadınla. Ama hani benim yaşım küçük olduğu için, benim adıma olmuyordu. Ortak sadece girişebildik, yapabildik. Onun üzerinden babamlara ev yaptım. Çünkü çok zor durumdaydılar. Ev yaptım. Bütün kardeşlerim evlenince, bu bütün bunların masraflarını ben karşıladım. Yeter ki herkes mutlu olsun ama herkes benim yakamdan da düşün aynı zamanda. Çünkü ben artık kendimi çok güçlü hissediyordum. Çünkü ben onlara muhtaç değildim. Aslında onlar bana muhtaç olacak seviyeye gelmişlerdi. Ve benim yine vicdanım kabul etmediği için her, her şeyi unutup yeniden devam etmeye karar verdim. Ama bitmiyor tabii bu. Yani ne yani ne yaparsan yap, ne kadar emek verirsen ver, onu anladım. Kız çocuğu olunca, kadın olunca daha doğrusu bu toplumda hiçbir şeyin bir anlamı yok. Yine bir baskının altındasın. Yine bir psikolojik baskıyla devam ediyor.

Ben tabii kendimce şöyle düşündüm. Aslında herkesin istediğini verdim. Herkesi de mutlu ettim. Sıra bende. Biraz da kendi istediğim şeyleri yapmak istedim. O dönemde ben, bir aktif olarak mücadelede yer almak istedim. (...) girdim, üyesi oldum, aktif çalışmalara katıldım. Türkiye'nin her yerini gezdim, dolaştım. Kendimce emek de verdim, en güzel yaşlarımda, en genç yaşlarımda. Politik olmayı, yani en azından çabaladım. Kendimce birçok şey öğrendiğimi, çok şey kaptığımı da düşünüyorum. Çok cesaret de verdi bana. Ya bir kadının çıkıp kendini ifade etmesi, mücadele yürütmesi, bu toplumda kadınlığını var etmesi çok, çok önemlidir, hepimiz için. Bu gücü çok güzel bir şekilde aldığımı düşünüyorum. Tabii bu devam etti şimdiye kadar da zaten. Yıllarca aktif çalıştım.

Ama arkadaş olduğum, flört ettiğim bir adam, o kadar da sevdiğim bir adam, onu diyebilirim. Çünkü çok uzun süre etkisinde kaldım. Onun ölümüyle ben çok, çok yıprandım, uzun bir dönem. Hani bir erkeği asla bir daha sevmeyeceğim sözünü vermiştim kendime, o kadar olaydan sonra ama gönül bazen söz dinlemiyor dediğimiz bir şey var. İnsanız en nihayetinde, duygularımız var. Onu kaybetmemle üç, dört yıl bir, ciddi bir duygusal bir yıpranma yaşadım.

O sırada tabii o boşluktan, o şeyden tanıştım, (...) eşim. Onunla ben yeniden yine bir erkek mücadelesi, erkeğe karşı, erkek zihniyetine karşı aslında yeniden bir mücadeleye girdiğimi fark ettim. Çünkü hakikaten bir, bu toplumda bir erkekle ne kadar, bir erkek kendini demokrat olarak tanımlasa bile asla alışkanlıklarından, zihniyetinden vazgeçmemiştir, törpülememiştir, gerçeği var. Ve kocaman bir Türkiye’de, bir toplumda aktif çalışıp kendini ifade eden ama bir aile içerisinde aynı zamanda kutuplaşmış, ciddi bir sıkıntı yaşadığımız bir durumdur. Evlenirken sadece bir kişiyle evlenmiyorsun. Ailesiyle, akrabasıyla, herkesiyle evlenmiş oluyorsun aslında. Maalesef böyle bir durumda yaşıyoruz. Bunun... Ya şiddetle karşı yıllarca mücadele etmiş bir insan olarak ama ben evlendikten sonra (...)nın babasından bile tokat yedim. O noktaya geldi. Çünkü erkek zihniyeti gene orada devam ediyor. Fark etmiyor. Senin, seni güçlü bir kadın olarak görmüyor zaten karşında. Ben bilirim, ben yaparım, benim baskımın altında devam edersin. Çünkü onun gözünde bir kadın ve bir gelinsin. Baskı altında olman gerekiyor. Seni yönetebileceğini düşünüyor. Dolayısıyla bunların hepsi bizim evliliğimize de yansdı. Yaşadığımız yerde de bizim yaşamımıza yansdı. Benim çünkü bu, bunları pes edecek ya da bunları işte susacak bir kadın değilim. Susmadığım için de devam ettim. Dolayısıyla burada da aynı şekilde bir problem yaşadım. Ve o yüzden de babama çok benzetirim bunları. Çünkü orada da aynı şeyi yaşamış oluyorum. Aslında aynı erkekten... Başka bir erkekten aynı zihniyeti, aynı şeyleri yaşamış oluyorum. Fark etmiyor. Yine kendimi var etmeye çalışıyorum. Yine ciddi bir şekilde mücadele etmek çabasındayım.

Yıllarca böyle devam etti tabii. Hani bu her türlü sonuçta yıpratıyor insanı da. Hani yeri geliyor, güçsüz de hissediyorsun kendini. Ama bir yerden sonra da atak yapman gereken noktalar vardır. Yine duruş sergilemek zorunda kalıyorsun. Ben tabii yine hani biraz özgüvenimi o dönem kaybetmişim ama yeniden özgüvenimi kazanmam gerekiyordu. Yeniden ayaklanmam gerekiyordu. Dolayısıyla o dönemde ayrıldım oradan.

Ama ayrılırken bir ay sonra da tutuklandım. Cezaevine girdim. Aktif olduğum dönemden kaynaklı sekiz, dokuz yıl sonra dava açılıyor ve pat diye gözaltına alınıyorum. Tutuklanıyorum. Tutuklandım. Cezaevine girdim. Cezaevi süresi tabii apayrı tabii bir dönemdir. Apayrı bir mücadele vermen gerekiyor. Sadece bir erkekle, erkek zihniyetiyle mücadele vermen gereken

bir noktada değilsin. Aynı zaman da bir sistemle ve bir zihniyetle de ayrıca bir kendini koruman ve mücadele vermen gerekiyor. Dolayısıyla orada da kendini var etmeye çalışırken bir sürü sorun, sıkıntıyla karşı karşıya kalabiliyorsun. Çünkü ben orada da apayrı bir sıkıntı yaşadım, hemcinslerimle beraber, aynı yerde kalmayı tercih etmemle beraber. Ama daha önce karar verip evlendiğimden kaynaklı bu, buradan da bir sıkıntı yaşadım. Neden karar verdin? Neden aktif durumu bitirip bir erkekle evlendiğini, yakıştırmadılar tabii. Bu konuda ciddi tartışmalarımız, sorunlarımız oldu. Benim aynı zamanda işte bir kadın mücadelesi verirken neden bir güzellik uzmanı oldum? Neden kapitalist sisteme hizmet ettiğini? Çünkü bu şekilde değerlendiriliyor aynı zamanda. Ama nihayetinde Türkiye’de yaşıyoruz. Bir militan durumu yaşamıyoruz, hayatımızın gerçekleri de var. Ve yaşamak için de bazı şeyleri de yapmak gerekiyor. Bana göre öyledir. Kendini var etme biçimi bir kadın olarak, ekonomik olarak da başkasına muhtaç olmaman gerekiyor. Mesleğin her ne olursa olsun. Ayakta durman gerekiyorsa, bunun bir ayağı da, en sağlam ayağı da ekonomiktir. Çünkü bir sürü kadın bu yüzden zaten öldürülüyor. Mecbur kaldığı için, bir sürü şeye göz yumuyor. Çünkü ekonomik olarak muhtaçtır. Eli ayağını kesmiş oluyorsun zaten. Dolayısıyla ben bunda yine hani mücadele etmek zorunda kaldım. Yapmam gerektiğini, vicdanım rahat bu konuda. Öyle söyleyeyim. Yapmam gerektiğini söyledim. Ve böyle de devam edeceğimi.

Dolayısıyla orada bir ayrışma söz konusu oldu ve bir haftadan sonra ben ayrıldım. Tek başıma hücreye geçmek istedim. Ve hücrenin ayrıca da ne olduğunu hayatım boyunca bilmiyordum. Geçtim, daha sonra öğrendim. Aslında beş metrekaresi tercih ettiğimi, tek başıma kendimi var edeceğim bir noktaya geldim. Belki bilmeden öyle bir tercihte bulundum ama sonuçta yaşayacağım sıkıntılardan daha iyi olduğunu düşünüyorum. Çünkü orada tek başıma düşüneceğim. Tek başıma bir çözüm üreteceğim. Tek başıma ayakta duracağım yine. Yani başkasının benim arkamda olmasına gerek yok dediğim bir noktadır. Ve dört ay boyunca, beş metrekarede kaldım. Yazın sıcağı. Bir sürü sıkıntı tabii daha yaşadım orada. Çünkü istediğim hiçbir temel ihtiyacım bir ay boyunca verilmedi. Orada da ayrıca bir cezalandırma söz konusu. Yine birilerinin, bir sistemin, bir erkek zihniyetinin dediğini yapmadığın için, kabul etmediğin için apayrı bir manevi ve yıpratıcı zihniyet yine aynı şekilde devrede ve uygulanıyor, senin bedeninin üzerinde. Yani bir kadın olarak her taraftan buna maruz kaldığımızı görebiliyoruz ama önemli olan ayakta durmak ve var olabilmektir. Bunlara karşı dirençli olmaktır. Bana göre.

Dört ay boyunca da böyle devam etti. Ama ben dört ay boyunca bütün duvarlarıma yazı yazdım. Ayrıca tabii, işte evet, zaten orada bana karşı bu bir ay boyunca bana ceza uyguladıkları şey; hem onların istediği şekilde bir koşu geçmediğim için hem de içeri girdiğim anda, cezaevine

beni aldıkları gece ben hani cezaevini ilk defa görüyorum. Sigaramı istedim. Sigaramı vermediler. Paketin ağzı açık diye. Peki o zaman dedim, ben şuradan, kantinden bir sigara alıp geleyim dedim. Gardiyanlar benimle dalga geçti. O zaten, o hikâyenin başladığı noktadır cezaevinde. Çünkü ciddi bir inatlaşma oldu. Dalga geçtiler ve sigara vermediler. Üç gün boyunca daha vermediler. On üç boyunca zaten sigara vermediler bana. On dördüncü gün sigara vermek istediler bana kantinler açıldı, sigara alabilirsiniz dediler. Ben de dedim ki siz bana on üç boyunca sigara vermediniz. O zaman ben de artık sigaranızı içmiyorum, dedim. Dolayısıyla cezaevinin müdürüyle tartışmamız bunun üzerinden gelişti ve bir ay boyunca beni temel ihtiyaçlarımı vermeyerek cezalandırdığı şey bu. Çünkü onların istediği noktaya gelmedim ve irade sergilediğim için bu devam etti. Ve bir ay boyunca on defa kapıma gelip burada, buraya giren herkes sigara içmedi, içmedi. Yani içmeyen kişiler bile sigaraya başlıyor, dediği nokta bu. Sen neden sigarayı bırakıyorsun? Nasıl bırakabiliyorsun? Ben de ancak ben içersem içerim, içmezsem içmem, bu da benim iradem dedim. Sizin sigaranızı içmeyeceğim ama buradan çıktığım gün başlayacağım dedim. Ve nitekim öyle oldu. Günlerce de tahrik etmek için kapımın önünden, mazgalı açarak kapımın önünden gidip geldiler. Sigara uzattılar. Sigara içtiler. Kokusundan etkileneyim, alayım. Yan, yan tarafıma hücreye başka birini koydular. Param yok, bana sigara alır mısın kantinden? Defalarca ona sigara sipariş ettim, sigara aldım ama sigara içmedim. Bütün bunlar tabii ki de bilinçli yapılmış olan şeylerdir. Ben asla başka şekilde, saf bir şekilde yapıldığını düşünmüyorum. Seni en ince, en hassas olan yerinden vurmak istiyorlar. Ama önemli olan o, o, o duruşu sergilemektir bana göre. Ve dört boyunca da içmedim.

Defalarca havale geçirdim, temmuzun ortası. Revire bile kaldırılmadım. Çünkü ölsem bile kimsenin umurunda değil aslında. Ama benim orada hem sağlığımı korumam lazım hem bilincimi korumam lazım. Dolayısıyla o yüzden çok disiplinli, tek başıma olmama rağmen çok disiplinli bir şekilde geçirdim o dört ayı. Haftalık kitap getirirdi eşim. Haftalık o kitapların hepsini bitirirdim, kitapları olmayan kişilere dağıtırdım. Bütün kitaplarımı orada bağış yaptım. Herkes okusun, bilsin. Bir sürü günlük tuttum. Günlüklerimden biri de aslında hani detaylı değerlendirdiğimde evet, yine yaşadığım şeylerdir ama ev... Bana göre bir kadın, küçük yaşta nereden nereye kadar geldiğini aslında yazdım. Çok ciddi bir mücadeledir benim için. Çünkü ben hâlâ varım, hâlâ ayaktayım.

Ve o gün orada da savunmamı hazırlarken, bu ilk mahkemeye çıkacağım. Hiçbir avukattan yardım almadım. Tek başıma dosyama hazırladım. Tek başıma savunmamı hazırladım. Mahkemeye çıktığım gün de çıkacağımı asla tahmin etmiyordum. Tahliye olacağımı asla tahmin etmiyordum. Tahmin etmediğim şey şudur, çünkü bunlar keyfi tutuyorlar zaten. Keyfi

bir şekilde on yıl sonra dava açıp tutukladılar. Canları istese zaten aynı şekilde tutarlar. Ve bunun ötesi yok benim için de zaten. Ben öyle değerlendirdim. Ben istediğim şeyi söyleyeceğim dedim mahkemede. Bunun ötesi yok. En fazla, daha fazla, en fazla beş, altı ay daha kalırım ya da bir yıl daha kalırım içeride. Ama benim orada bilinçli olduğumu, mücadele ettiğimi, mücadeleye devam edeceğimi vurgusunu yapmam gerekiyordu. O yüzden mahkemeye çıktığım gün asla unutmam. Dosyayı açıp normalde yazdığım şeyleri ifade etmem gerekiyor ama o kadar çok sinirlenip o kadar çok kendimi ifade etmeye ihtiyaç duydum ki o dört ay boyunca yalnız kaldığımdan kaynaklı da. Bütün bunları ifade etmem gerekiyordu.

Şunu da demeden geçmem orada. Çünkü mahkemede biraz da aslında komik bir şey oldu. İçeride makyaj malzemesi falan çok sınırlı geliyordu. Ben de o gün avukatın getirdiği bir göz kalemi, makyaj yapıyorum. Bayağı da böyle bakımlı makımlı. Çünkü meslekten kaynaklı da biraz insanın ruhuna işliyor bunlar. Her alanda, ne olursa olsun, kendine bakmayı, aynı zamanda fiziksel olarak bakmak gerektiğini de düşünüyorum. Makyaj yaptıktan sonra o kalemi dosyamın içine koyuyorum ve mahkemeye gidiyorum. O siyah kalem, göz kalemi, onu kürsüye vura vura o, simsiyah yapmışım o kürsüyü.

Ve öyle savunma yaptım. Aslında hiç bu kadar şeyi ezbere söyleyeceğimi düşünmedim. Takılacağımı düşündüm. Ama o kadar çok sinirlendim ki hani bunun ötesi yok. Devam ediyorsanız da tutukluğuma devam edin, umurumda değil. Ama benim yaptığım hiçbir şey yasadışı değil. Hiçbir kadını da bu kadar rehin tutamazsınız ki yüzlerce, binlerce kadın şu anda bu durumdadır. Ve salonda yüzlerce kişi vardı. Herkes kalktı, alkışladı bu durumu. Çünkü o dosyada biz on sekiz kişi, anneler dahil olmak üzere, bu sıkıntıyı yaşıyoruz. İfade etmeme durumları da var. Çünkü yani trajikomik şeyler önüne konuluyor. Birinin gerçekten sağlam bir savunma yapması gerektiğini de düşünüyoruz. Ve avukatların hepsi bu konuda savunmamdan sonra tebrik etmesi benim çok, çok hoşuma gitti. Çünkü hiç aslında hayatımda kullanmadığım kavramları bile orada öğrendim. Okudum, öğrendim ve orada ifade ettim. Türkiye yasası madem bunu duymak istiyorsa, sistemi bunu duymak istiyorsa, bunları da ifade edeceğim dedim. Hatta bir espri oldu bu ifade üzerinden. Bunu da vurgulamak istiyorum. Çünkü aynı zamanda arada komik şeyler de yaşadığımız, moral olarak yaşadığımız şeyler var. Gizli tanık ifadesi üzerinden yargılanıyorum sonuçta. Ve bunun diğer bir karşılığı müfteri tanık dediğimiz şeydir. Arkadaşlar arasında herkes şu espriyi yapar. Ben bunu ifade ederken sakın şaşırma, müfteri diyeceğine müşteri deme. Çünkü bu bir esnaf ve bir iş yaptığım için de yanlışlıkla orada müşteri de diyebilirim. Her ne olduysa yanlış söylemedim. Bu kavram da biraz tabii komik

oldu. Aynı zamanda mahkemede savunma yaparken bir gülümseme de oldu. Çünkü aklıma geldi. Acaba doğru mu söyledim diye.

En nihayetinde evet, tahliye oldum. Kurtuldum. Kurtuldum derken, hücreye geldim. Bütün hücre arkadaşlarım, etrafta olan hücreler toplandılar cama. Hani ne oldu mahkemen diye. Ben de önce tahliye olmadım diye, herkes böyle “Aaa...” diye tabii üzüldü. Çünkü hani o kadar çok aslında benim hayatımın daha kötüsünü yaşayan kadınlar, insanlar var ki ben çok daha iyisini aslında yaşamışım diye düşünüyorum bazen orada. Sonra hayır tahliye oldum dedim. Ve herkes bir şey istedi hani benden. Ben ne kadar eşyam varsa hepsini camdan avluya attım. Herkes sabah alsın hani herkes bir şey almak istiyordu çünkü. Öyle yaptım ve ama kettle’ımı ve televizyonumu bırakmadım. Çünkü kimseye vermeyeceklerini bildiğim için aldım kucağıma çıktım geldim. İşlemleri yaparken bu müdür tekrar karşıma çıktı. “Kurtuluyorsun, gözün aydın.” dedi. Ben de evet, en nihayetinde kurtulacağım, başka kadınlar da kurtulacaktır, unutmayın. Dedi ki, hiçbir şey dedi beni, benim zoruma gitmedi dedi. Ama sen burada beni o kadar yanılttın ki, yanıltan kadınlardan biri oldun yani. Neden dedim. Sigara olayına döndüm. Dedi çok iradeli çıktın, hiç beklemediğim şekilde. Her türlü kötü koşulda kaldın ama sigara, iradeni kırdın, kırdırtmadın dedi bize. Ben de evet dedim. Bu da benim dedim, özümde olan bir şeydir demek ki. Ben istesem yaparım, istemezsem yaptırمام. Ama dedim merak etmeyin. Ben birazdan dedim dışarı çıkacağım. Kapıda ilk yapacağım şey, sigara yakmaktır dedim. Böyle de oldu. Kapıya çıktığım anda dedim ki önce bir özgürlük sigarasını içmek istiyorum. Ve içtim. Çok da mutlu oldum.

Ama tabii bitmedi. Yani hani bir sıkıntı biter ama bin sıkıntı daha başlıyor. En nihayetinde Türkiye toplumunda kadın olmak, her taraftan aynı zamanda yine mücadele etmektir. Yine başka başka sıkıntılarla göze, göğüs germek gerekiyor. Güçlüysen hele de hepsini atlatırsın. Hatta başkasına da destek sunarsın. Ama bir kadın olarak ayakta durmak çok çok önemli. Her boyutuyla. Eğer kişilik güçlüyse, evet hâlâ devam ediyorsak, demek ki biraz daha güçlü olduğumuzun göstergesidir aynı zamanda.

Tabii ben o dönemde aynı zamanda, eşimle boşanma noktasındaydım. Ama bu cezaevi döneminden kaynaklı boşanmayı ertelemek zorunda kaldık. Tekrar bir birbirimize bağlılık konusunda aslında bir süreç oldu. Hani bir iyi tarafı da gelişmiş oldu. Sigara yakayım. Tabii ben çıktım geldim çünkü aynı zamanda işyerim olduğu için biraz sıkıntı da yaşamış oldum o dönemde. İşyerimin kapalı kalması, başka sıkıntıları doğurdu. Ama devam etmeye karar verdim. Her türlü ekonomik olarak yine ayakta durmak kararını aldım. Eşimin başka bir durumu çıktı. O da yoğun bir ceza aldığından kaynaklı, ayrılmak zorunda kaldık. Zorunlu bir ayrılık

diyoruz aslında buna. Yani aslında devlet bizi ayırdı demek, daha doğru olur. O gitmek zorunda kaldı. Yine tek başıma kaldım. Yine tek başıma mücadele etmek zorunda kaldım. Ama bir yandan da sonuçta peşimden koşmuş, bana her türlü zorlukta destek sunmuş bir süreç geçirdik. Dolayısıyla benim de vicdanen onun yanında olamam gerekiyordu. Maddi, manevi yanında olmama gerekiyordu. Ve bunu yapmaya çalıştım. Yaptığıma da inanıyorum her türlü sıkıntıya rağmen. Ve bu toplumda tek başına bir kadın olarak ayakta durup hem çalışıp hem eşine bakmak da zor bir durumdur. Ama ben atlatacağıma inandım hep. Hâlâ da devam eden bir süreçtir. Ama tabii gözden ırak, gönülden de ırak olunur dediğimiz nokta da maalesef hayatımızın gerçekleri. Aynı zamanda o sıkıntıları da yaşamış olduk. Yaşıyoruz da hâlâ. Ve ne bileyim? Sevdiğim bir adam sonuçta. Hâlâ yürek acısı çektiğim bir adamdır. Bundan çok eminim. Ya çok eminim çünkü, çok yakın zamanda yaşadığım olaylar üzerinden de daha sonra buna geleceğim. Ama tabii buradan hani beni çok, çok böyle hâlâ bilinçaltımdan silmediğim, etkilediği bir durum da oldu. Ben o kadar çabalayıp, emek verip ona maddi, manevi, psikolojik destek vermeye çalışırken kendimi de yıpratmakla birlikte, aynı zamanda beni etkileyen başka bir şey de oldu. O ilk fırsatta benim gönderdiğim parayla mesela beni aldatmayı tercih etti. Bu çok koydu bana. Ben hunu hak etmediğimi düşünüyorum. Asla da unutmayacağımı düşünüyorum. Çünkü çok yaralayıcı bir şeydir. Hatta ne diyeyim? Çok aşağılık bir şeydir bence. Belki biz olsak, biz aynı şeyi kendimize yediremeyiz. Kişiliğimize layık görmeyiz, yapmayız. Ama bir erkek zihniyeti de bunu yapar. Ben böyle değerlendiriyorum. Ne kadar demokrat olursan ol, bir yerden sonra senin bilinçaltın ortaya çıkıyor ve bunu yapıyor, yapabiliyor ya da. Dolayısıyla bu çok kırıcı oldu benim için. Ama yine de yine affeden taraf biz olduk. E yine, yine affeden taraf ben oldum yani. Çünkü onun aynı zamanda orada yaşadığı mülteci durumu, bir yandan da hani her ne olursa olsun, orada bir mültecilik bilinçaltı da yaşanıyor. Daha zor sıkıntılar yaşıyor diye de yine büyüklük bende kalsın. Yine bilinçli davranan ben olayım mantığını geliştirdim. Ve öyle göz yumdum. Devam ediyor. Aslında göz yummamam gereken bir şeydir. Ama mevcut durumlar da bunu gerektiriyor. Ve devam ediyoruz tabii hâlâ. İlişkimiz, telefon üzerinden devam ediyor. Öyle yani iki yıla yakındır. Ama çok sıkıntı. Çünkü güven artık yani yıprandı. Her ne yaparsak yapalım bazı kırılmış şeyler eskisi gibi olmaz. Bizim, bizim de öyle olduğundan kaynaklı. Kırgınlıklarımınla beraber devam eden bir ilişki var. Ama en kısa zamanda biteceğine inandığım bir şeydir aynı zamanda. Sadece bir sürece daha ihtiyacım var. Öyle değerlendiriyorum.

Ama tabii bu süre zarfında da yarattığı boşluklardan kaynaklı, ilk defa kendi kendime gelin güvey olduğum, eskiden buna lise aşklarında dediğimiz şey, platonik aşk. Çok gönlümü kaptırdığım bir şey de oldu, biri oldu yani daha doğrusu. Uzaktan uzağa, kendi kendime, mutlu eden, duygularımın kabardığı. Belki ileride başka hayatlarda buluşacağım bir, biri işte oldu. Daha sonra bitti tabii. Bitmesi gerektiğini düşündüğüm için. Çünkü onun da yarattığı boşluktan kaynaklı olduğunu düşünüyorum. Yoksa aslında çok da ihtiyaç duyduğum için değil.

Böyle devam ediyor ama son geldiğimiz nokta şöyle. Yani eşimin daha doğrusu. Bir akrabası tarafından taciz edildim. Ve tabii çok daha fazlasıyla koydu bana. Çünkü yıllarca güvendiğim için arkadaş olduğum, dost olduğum, yıllarca güvendiğim için evimde kaldığım. Ama erkek zihniyeti yine burada devreye giriyor. Hani bir kadın, evet evliyim. Herkes biliyor evli olduğumu. Hâlâ buna, bu evliliğe sadakatle devam ettiğim bir yaşamım var, her şeye rağmen. Ama şöyle kendince değerlendirebiliyorlar. (...) boşluktadır. Biz (...)e yaklaşabiliriz. (...)den faydalanabiliriz. Ama şunu değerlendirmiyorlar hiçbir zaman. Çünkü o kadar küçük beyinliler. (...)in tepkisi ne olacak acaba? Ve ben tabii çok büyük bir kavga yaşadım. Bu çok kısa zamanda oldu. Bir on gün, on beş gün önce oldu. Ama bütün erkek-sadece erkekler değil, aslında birçok insana güvenimin sarsıldığı noktaya gelmiş oldum. İnsanların gerçek yüzünü tanımış oldum. Güvenmekle hata etmişim. Evime almakla hata etmişimdir. Yıllarca güvendiğim için. Aslında bir suçlu varsa o da ben değilim. Kötü oldum yani bilinç olarak, sıkıntı olarak, sıkıntı yaşadım yani. Hani sonuçta gelinleriyim. En nihayetinde feodal bir zihniyetle değerlendirdiğinde sahip çıkmaları gereken yerde, tam tersi zarar vermek gibi bir yaklaşım söz konusu. Kavga ettim. Kovdum. Bir daha görüşmeyeceğimi, bir daha hiçbir akrabasıyla görüşmeyeceğime dair kavgamız oldu. Kendisi de tabii bunu bildiği için zaten hak verdi bana. Hani kimin ne olduğunu biliyor. Aslında bir erkeğin ne kadar vahşileştiğini de ifade etmiş oluyoruz burada da. Dolayısıyla bunun üzerinden bayağı sıkıntı yaşadık. Çünkü her fırsatta böylesi olaylar üzerinden de aynı zamanda boşanma noktasına geliyoruz. Bu da ayrıca beni yıpratıyor. Kendisini de yıpratmış oluyoruz.

Ya bütün bunların son bulması gerektiğini düşünüyorum tabii ama bitiremediğim bir nokta da var. Dün avukata kadar aradım. Protokol hazırladım. Boşanma kararını aldık. Ama hayatımda ilk defa da avukatla görüştüğümde, protokol hazırladığımda, yüreğimin acıdığını hissettim. Hayatımda bir ilk yaşadım yani. Her ne kadar sıkıntı yaşarsam yaşayayım, güveniyorum. Bu kadar sıkıntı, bu kadar olayın üzerinden hâlâ güvendiğimi. Güvenden ziyade hâlâ sevdiğimi hissettim. Ve ayrılma sürecini başlatamadığımı hissettim. Ve boşanmayı başlatamadım. Kendisine bıraktım. Dolayısıyla hani bir erkeğe evet, birçok noktada muhtaç değiliz ama

duygularımız bazen bizi ele geçirebiliyor. Bazen buna da ihtiyaç duyabiliyoruz. Ve özellikle Türkiye toplumunda çok nadir güveneceğimiz erkek arkadaşlarımız olduğunda biz çok ciddi fedakarlıklar yapabiliyoruz. Çok ciddi, üzerimize düşenin fazlasını yapabiliyoruz. Ama karşı tarafın bu kadar yapmadığını, kıyaslama yapmak zorunda kaldığımız noktalar da oluyor. Dolayısıyla her türlü, koşullar ne olursa olsun, tekrar bir araya gelmek kararını aldık.

Sonrası ne olacağını bilmiyorum ama bir kadın olarak yaşamak çok, çok, çok zordur. Benim yaşadığım hiçbir olay, benim hayatımda esip geçmedi. Her birinin bir parçası kaldı, her birinin bir yıpranma payı kaldı. Dolayısıyla bugün eğer sabah beşlere kadar uyumuyorsam, hâlâ geçmişimden kaynaklı uyuyamıyorumdur. Hâlâ stres yaşadığım, sıkıntı yaşadığım, kendimi hâlâ bir kadın olarak var ettiğim noktalar. Ve hâlâ direnmeye devam ediyorum. Çünkü kaybedecek bir şeyim de kalmadı. Sadece ben var olmaya çalışıyorum. Kendimi var etmeye çalışıyorum.

Ya aslında şöyle evet bir ufak bir mesleğim vardı zaten. Hani daha sonra... Daha doğrusu ben sonra ilkokulda mı, ortaokuldan alındıktan sonra kendi çabamla bir şeyler öğrenmeye çalıştım. İşte bilinçlenmeye heveslendiğim ve kendimi var etmeye karar verdiğim dönemde, aynı zamanda açık öğretimden okumaya başladım. Ben okuyacağım ve meslek sahibi olacağım diye karar aldığım dönemdi ki öyle de yaptım. Açık öğretimden bunların hepsini okudum. Liseyi de bitirdim. Ama daha sonra kuaförlük mesleğim vardı. Ama daha sonra bu kuaförlük mesleği üzerinden aslında başka bir meslek gibi bir derdim yoktu o zaman. Ama biraz hırs yaptım. Babasıyla kavgamız bunun üzerinden başlamıştı. Ciddi şekilde beni ezmeye çalıştı. Ben çünkü onların işinde çalışıyordum, evlendikten sonra. Bunun üzerinden çok ciddi... Yani sen bilmiyorsun, okumadın, hiçbir şey bilmiyorsun, hiçbir mesleğin yok. Hiçbir boka yaramıyorsun deyimiyle direk bana geldi. Kavram direk bu. Ben tabii çok zoruma gitti. Ben de okuyacağım. Meslek sahibi olacağım. Ve senin aynında çalışmak zorunda kalmayacağım kararını aldığım gün buna başlattım. İlk yaptığım iş de karşı çıktığı için, ehliyet aldım. Arabasını vermedi. Onun üzerinden de bir tartışmamız oldu. Sen yapamazsın, sen edemezsin dediği anda, dedim ki ben yapacağım, edeceğim dedim. Tek seferde girdim sınava ve ehliyetimi aldım. Ve ikinci gün gittim arabamı aldım. Bu da sana inat olsun dedim. Ben yapacağım dediğimde yapacağım.

Ve mesleğe de öyle atıldım aslında. Bu estetsiyenlik mesleğine de. O dönem öyle bir niyetim yoktu ama ciddi bir arayışa girdim. Başka ne olabilir? Ne yapabilirim diye. Bu işe mahkûm kalmayayım. Bunun yanında çalışmayayım. Ya da başka birinin yanında çalışıp sıkıntı da yaşamayayım diye düşünerek kendimi var edeceğim bir meslek, sağlam bir meslek edinmem gerek. Ve bunu da araştırdım. Bütün sınavlarına girdim. Üç yıl boyunca derslerine, sınavlarına,

okudum yaptım. Ve üstün başarı belgesiyle, bu mesleği edindim. Sınavların tamamını kazandım. Ve direkt yaptığım ilk iş belgemi aldıktan hemen sonra onlardan ayrılmak, onların işinden ayrılmak, tek başıma çalışmaktır. Öyle de yaptım. Çok... Yani bu konuda sevinçliyim çünkü emeklerimin karşılığını aldığım bir noktaya geldim. Yirmi tane belgeye yakın aldım. Ve altı yıl boyunca da başka işlerde çalıştım. Beş yıl boyunca hatta. Daha sonra kendi yerimi açmaya karar verdim. Buna da karşı çıktılar. Sen yapamazsın, edemezsin. Çünkü kırk yıldır biz İstanbul'dayız hâlâ (...) yok diye dalga geçtiler. Sen mi bir yer sahibi olacaksın yaptılar. Evet ben olacağım dedim. Ya atarı ya batarı yapacağım. Ve de öyle işyerimi açmaya karar verdim. Çok ciddi sıkıntıları yaşamama rağmen devam ettim. Devam ediyorum hâlâ. En azından, çok sıkıntı çeksem bile, en azından kimseye ihtiyaç duymayacağım, muhtaç olmayacağım bir noktaya getirdim. Ve bunun üzerinden ayrıca kendi eşime çok yoğunca destek verdim.

İki gün önce yaşadığımız olay da biraz da buna dayanan bir şeydir. Hem taciz olayı hem de benim burada bir işyeri sahibi olmam, tek başıma ayakta durabilmem; bunlara çok acayip dokunmuş. Çünkü başka türlü bana zarar veremiyorlar. Hani herhangi bir müdahalede ben yine karşılık verdiğim için. Yine baş edemediklerini düşünerek iki gün önce beni arayarak para istediler benden. Ben de buna kızdım. Hani ben burada kendimi var etmeye çalışıyorum ama hani ayrıca sizin oğlunuza da bakıyorum, eşimdir diye. Ama siz hâlâ, yani sizin destek vermeniz gereken bir dönemdeyken benden ekonomik olarak destek bekliyorsunuz. Bir yandan sevineceğim bir şeydir. Çünkü benden beklemedikleri bir atak yaptım. Ben onlardan isteyeceğim noktayı istiyorlardı, buna gelmedim. Onlar bunlar noktaya geldiği için de bir yandan da mutluyum. Ve parayı gönderdim. Benim utanacak bir şeyim yok çünkü onların utanacağı çok şey var. Bir erkek zihniyetini gömmenin bir tarafı da ekonomiktir. Bunu çok net söylüyorum. Özellikle feodal bir erkek zihniyetiye zaten, ekonomik üzerinden en, en ince damarına basmış oluyorsun. Ben böyle düşünüyorum. En nihayetinde mücadelem en ince detaylarından kazandığım çok, çok kazanım var. Bu yüzden de mutluyum aslında bütün sıkıntılara, bütün zorluklara rağmen mutluyum. Dünyanın her yerinde ya da her neresi olursa olsun. Ben tek başıma ayakta durabileceğim bir noktaya getirdiğimi düşünüyorum kendimi.

Böyle. Aslında kardeşlerimle her zaman durumlarım iyiydi yani. Hani ilişkilerim iyiydi çünkü hepsi de beni destekleyen konumdaydı. Hatta hepsi de şunu söylüyor: Hepimiz senden büyük olmamıza rağmen biz senin kadar cesaretli davranmadık. Ölümü göze alıp, ailemizi karşımıza alıp çıkmadık. Bu tabii beni mutlu ediyor. Güçlü göründüğümü, güçlü kılındığım durumdur aynı zamanda. Ama babamla yıllarca mücadelemiz devam etti yani. Çünkü ben daha sonra barışmak için aileme gittiğimde defalarca evden kovuldum, babam tarafından. Sırt çantamla

defalarca evden kovuldum. Yedi yıl boyunca da konuşmadık. Hatta bana çok ciddi ciddi hakaretler etti. Şiddet uyguladı. Ben mesela normalde zorla başörtü taktırılmıştı kafama. Hiç unutmamam. 99 yılında, dönemlerde. Ben başörtümü attım. Ben başörtüyü takmayacağım demiştim. Ve ilk defa pantolon giyindim. İlk defa topuklu bir ayakkabı giyindim ve başörtümü attım. E bu benim için büyük bir eylemdi. Çünkü bizim bütün çevrede ve akrabalarda, ailelerde başörtü takmayan kız çocuğu yoktu. Herkes türbanlı ve başörtülü. Bu ilk eylemi de ben yaptığımı düşünüyorum. Çok da büyük bir yankı uyandırdı. Akraba çevresinde ve genel çevre olarak da. Ama tabii onlar da boş kalmadı bu eylemime karşılık. İlk yaptıkları şey benim ayakkabılarımın topuklarını kesmek oldu. Çok ağladım o ayakkabım için çünkü ilk defa bir topuklu ayakkabım olmuştu ve çok çalışarak almıştım. Onun topukları kesildi. O, o çöpe gitti zaten. İnadına ertesi gün aynısını almıştım, saklamıştım. İlk giydiğim pantolon da yakıldı. Attığım başörtü de yakıldı. Bunların hepsi benim babam ve dayım tarafından yapılan şeylerdir. E ama ben pes etmedim tabii. Devam ettim. İnadına aynı pantolonu, inadına aynı ayakkabıyı aldım ve uzun bir süre gitmemeye karar verdim aileye. Küslüğümüz devam etti. Hatta ölümle bile tehdit ettiler defalarca. Hani bu bize yakışmıyor. Sen işte sokaklara mı düştün? Topuklu ayakkabı giyiniyorsun. Saçını açıyorsun. Pantolon giyiniyorsun. Bunu, tırnak içerisinde, onların deyimiyle; fahişe misin? Ben de hayır dedim. Ben işime devam edeceğim. Ve o zaman temizlik şirketi kurmuştuk, bir kadınla. Kadın arkadaşımın daha doğrusu, çok büyük desteği olmuştu bana. Devam ettim ve onlar dediğim gibi, onlar bana muhtaç oldular. Ve onlara ev yaptım, arsa yaptım, bilmem ne yaptım. Ama tabii bunlar yetmiyor. Yani hani o zihniyeti bertaraf etmeleri, buna alışmaları çok büyük bir şeydir onlar için de. Çünkü başka şekilde değerlendiriyorlar seni. Yani bir kız çocuğusun, bunu yapamazsın şeyini dayatıyorlar sana. Ve sen bunu kanıtladığında da ne kadar feodal bir zihniyet olursa olsun, erkek zihniyeti olursa olsun yine başını eğdirebiliyorsun. Bu çok önemlidir. Ben küçük yaşta olmama rağmen, çok kafamın dikine gittim. Yapmakta ısrar ettim. Ve yaptım.

Hatta babam daha sonra geldi benimle barışmaya. Kendisi geldi artık. Çünkü ben artık aileyle barıştım. Gittim, geldim annemlerle ama babamla mesafemiz devam etti. Görüşmeme halimiz devam etti. Geldi yıllar sonra tabii özür diledi. Hani çünkü orada benim, o yaşta birçok insanın maddi, manevi destek sunduğumu gördü. Hep ılımlı şeyler duyduğundan kaynaklı, benim de aslında iyi bir konuma geldiğimden kaynaklı. Artık bu defa şöyle bir noktaya gelmiş de ben artık gurur duyuyorum seninle noktaya gelmiş. Öyle geldi özür diledi. Üç defa geldi, özür diledi. Bir, hiç unutmam. Metropol illerinden, üç il peşimden dolaştı, otobüsle hem de. Sonunda barıştık. Barıştığımıza çok mutlu olmuştu. Çünkü ben onu, ona demiştim. Senin bana

yaşattıklarını asla affetmeyeceğim. Günlerce bana şiddet uyguladın. Günlerce... Ya benim çocukluğumu çaldın. Ben çocukluğumu hatırlamıyorum. On iki yaşında herkes çocukluğunu yaşarken ben ahırlarda gün geçirdim, gece geçirdim. Şimdi ben de çocukluğumu hatırlamak isterdim. Ve benim hayatım boyunca hatırlamayacağım bir geçmiş yarattınız bende. Bu tahribatı atlatmak çok, çok büyük güç ister. Çocukluğumdan kalan tek bir fotoğrafım var. O dönem okuldan alındıktan sonra, işe başladıktan sonra, aynı zamanda ekstra bir meslek yapayım diye de dikiş nakış hocalığı, yani kursunu bitirdim. Daha sonra bir dönem hocalık yaptım. Yani hani öğretmenlik yaptım, daha doğrusu. Ve ben o yaşta... On beş yaşındayım. O fotoğrafımı görünce içim acıyor. Bana benzemiyor bile. Çocukluğumdan kalan tek şey bu. Yine orada çalışmak zorundan kalmışım. Yine bir meslek edinmek zorunda kalmışım. Çünkü her fırsatta senin işe yaramadığını gözüne sokan bir zihniyet var ve ben bunu yıllar boyunca sürekli var etmeye çalıştım. Dolayısıyla bütün bunlar kanıtladıktan sonra tabii ki aileyle de ilişkilerim düzeldi. Sahiplenme duyguları da sonradan gelişti. Mücadeleme de katkıları daha sonra oldu. Ama tabii bütün bunları başarmak zordur. Ama ben başardığımı düşünüyorum. Hâlâ devam eden bir mücadele olmasına rağmen, birçok şeyi, ya daha doğrusu en zorunu başarmış olduğumu düşünüyorum.